

สรุปผลการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสมุทรปราการ โดยการศึกษาวิเคราะห์เป็นรายกรณี ในด้านการจัดองค์กร การกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผล และการนำผลการประเมินไปใช้ ตามมาตรการการดำเนินงานของนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ในการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผล การดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น ปรากฏว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้ใช้วิธีวิเคราะห์นโยบายและกำหนดการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติ ตามมาตรการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ คือ มาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการกำกับและนิเทศ

2. ทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้จัดตั้งองค์กรตามมาตรการในการบริหาร มีคณะกรรมการ/คณะทำงานรับผิดชอบ มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ/คณะทำงาน ไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผนการบริหารการเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา โดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และได้มีการปฏิบัติตามแผน/โครงการ อย่างครบถ้วน

สำหรับการประเมินผลนั้น ได้สรุปผลจากการรายงานผลการดำเนินโครงการ และจากข้อสรุปปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน แล้วนำผลรวมสรุปเป็นข้อมูลในการเร่งรัดคุณภาพ

3. ในการดำเนินการตามมาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียนนั้น ทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้มีการจัดตั้งองค์กรดำเนินการ เรื่องการประเมินคุณภาพนักเรียนเป็นการเฉพาะตามที่กำหนดไว้ในมาตรการ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ องค์กรที่จัดตั้งมีทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับกลุ่มโรงเรียน และมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละคณะ ไว้อย่างชัดเจนทุกคณะ มีการวางแผนการประเมินคุณภาพนักเรียน โดยกำหนดเป็นโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพนักเรียนตามแผน/โครงการที่กำหนด ในการประเมินการดำเนินงานประเมินคุณภาพนักเรียน ใช้วิธีการประเมิน ซึ่งมีลักษณะทั้งที่เป็นทางการ และไม่ใชทางการ

ส่วนการนำผลจากการประเมินไปใช้ ได้นำไปกำหนดแนวทางการดำเนินการประเมินคุณภาพนักเรียนครั้งต่อไป และนำผลการประเมินคุณภาพนักเรียนไปกำหนดเป้าหมายการเร่งรัดคุณภาพ นำผลสรุปจากการรายงานการปฏิบัติงานของคณะทำงาน และผลที่ได้จากโครงการ ไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษาในปีต่อไป

4. ในการดำเนินการตามมาตรการในการกำกับและนิเทศนั้น ได้มีการจัดองค์กรกำกับและนิเทศรับผิดชอบในการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาเป็นการเฉพาะในระดับต่าง ๆ คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับโรงเรียน และระดับห้องเรียน บุคคลในองค์กรแต่ละระดับคือผู้ปฏิบัติการในองค์กรนั้น ๆ ได้มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายวิชาการ มีการวางแผนกำกับและนิเทศโดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี และได้มีการประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการแก่บุคลากร สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ทุกแห่งได้ปฏิบัติการกำกับและนิเทศตามแผน/โครงการที่กำหนด สำหรับการประเมินการกำกับและนิเทศ เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติการกำกับและนิเทศนั้น ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการในทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แต่มีการนำสรุปผลการกำกับและนิเทศไปใช้เป็นข้อมูลวางแผนปรับปรุงการกำกับและนิเทศให้เหมาะสมในปีต่อไปในทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยทุกจังหวัด (8 จังหวัด) ไม่ได้จัดให้มีระบบการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแยกออกมาเป็นการเฉพาะสำหรับแต่ละมาตรการ เพื่อติดตามกำกับการดำเนินงานของแต่ละมาตรการนั้น เป็นสิ่งที่น่าพิจารณาเป็นอย่างมาก โดยหลักการแล้วสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในฐานะที่เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ย่อมต้องขานรับนโยบายของหน่วยเหนือด้วยการให้ความสนใจ ติดตาม เอาใจใส่ดูแลอย่างเต็มที่ หรือเป็นพิเศษกับนโยบายที่มีลักษณะเป็นนโยบายเร่งรัด นอกจากนั้นนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษายังเป็นนโยบายที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการให้มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ให้มีการเร่งรัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาให้สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกแห่งน่าจะต้องการจัดระบบบริหารแยกออกมาเป็นการเฉพาะอย่างเด่นชัด เพื่อจะได้ควบคุม ดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และประเมินผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการทำงานแบบเร่งรัดโดยสม่ำเสมอ และจัดให้มีระบบซึ่งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feed back) เพื่อการปรับปรุงการบริหารงานในแต่ละส่วนอยู่ตลอดเวลา และเป็นแบบอัตโนมัติ แต่ปรากฏว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกแห่ง ได้ใช้วิธีดำเนินการในรูปแบบของการทำงาน เพียงจัดให้มีการดำเนินงานตามมาตรการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

เนื่องจากนโยบายเร่งรัดคุณภาพนี้เป็นนโยบายพิเศษ และได้กำหนดมาตรการให้มีมาตรการในการบริหาร ซึ่งมีลักษณะเป็นศูนย์กลางอำนาจการดูแลควบคุมการปฏิบัติเป็นการเฉพาะในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติตามมาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และ

ตามมาตรการในการกำกับและนิเทศด้วยนั้น ถ้าจัดให้แต่ละรายมาตรการมีระบบกำกับการบริหารของตนเองในรูปการติดตามควบคุมกำกับและประเมินการปฏิบัติงานเฉพาะของแต่ละมาตรการ น่าจะเป็นผลดีต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติ นอกเหนือไปจากพิจารณาแต่เพียงจากผลลัพธ์สุดท้ายเท่านั้น

การที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกแห่งไม่จัดให้มีการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลการดำเนินงานเป็นการเฉพาะตามรายมาตรการนั้นอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดระบบติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลการดำเนินงานตามรายมาตรการเพื่อพัฒนาการบริหารตามรายมาตรการด้วย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพียงแต่ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปฏิบัติตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาอย่างเคร่งครัด ซึ่งในการดำเนินการตามมาตรการทั้ง 3 นี้ ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอาจเห็นว่าเป็นภารกิจที่หนัก เพราะต้องมีบุคลากรรับผิดชอบจำนวนไม่น้อย และยังภารกิจประจำอื่น ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีอยู่ค่อนข้างมาก

ด้วยจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัดประการหนึ่ง และภารกิจอื่นซึ่งสำคัญ จึงทำให้การดำเนินการของทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นไปเพียงตามมาตรการทั้ง 3 ตามที่ได้สั่งการไว้เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่คงคาดคิดว่าเพียงพอแล้ว เพราะก็ได้มุ่งปฏิบัติให้ได้ผลตามนโยบายเป็นสำคัญ จึงไม่คิดที่จะให้มีการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินการปฏิบัติตามมาตรการเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

1.2 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามนโยบายอาจเกิดความสับสนในเรื่อง การติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผล เนื่องจากในรายละเอียดของนโยบายที่กำหนดให้มีการปฏิบัติตามมาตรการ 3 มาตรการคือ มาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการกำกับและนิเทศ มี 2 มาตรการที่เป็นเรื่องของการประเมิน และการกำกับและนิเทศ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามมาตรการแล้ว มักจะคิดว่าได้ทำการประเมินและควบคุมกำกับแล้ว จึงทำให้ไม่คิดว่าควรจะมีการดำเนินการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินการดำเนินการตามมาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน

และมาตรการในการกำกับและนิเทศอีกชั้นตอนหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารใน มาตรการแต่ละมาตรการโดยตรง ซึ่งถ้าจะได้พิจารณาให้ถี่แล้วจะเห็นว่าการบริหาร การ ประเมินคุณภาพนักเรียน และการกำกับและนิเทศนั้น เป็นการปฏิบัติตามนโยบายโดยตรง ซึ่งปกติแล้วหน่วยปฏิบัติรับนโยบายมาปฏิบัติได้เลย แต่การติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผล (Monitoring Control and Evaluation) นั้น เป็นการติดตามการบริหารมาตรการ ตามนโยบายอีกชั้นตอนหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

เจ้าหน้าที่มักจะเกิดความสับสนในเรื่องนี้ ดังที่กลุ่มตัวอย่างหลายคนได้ให้ สัมภาษณ์ว่า ทำไมต้องมีการประเมินผลเฉพาะด้วย เมื่อถูกซักถามความเห็นในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นว่า ที่ปฏิบัติอยู่นั้นก็มีการประเมินคุณภาพนักเรียนอยู่แล้ว ทำไมต้องมีการควบคุม กำกับเป็นการเฉพาะอีก เพราะที่ปฏิบัติอยู่ก็มีการกำกับและนิเทศอยู่แล้ว ซึ่งเรื่องนี้เป็น เรื่องที่ สำคัญมากในระบบและกระบวนการบริหารที่ครบวงจร ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Implementation) และการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล (Monitoring Control and Evaluation) โดยอัตโนมัติแบบครบวงจรในทุกส่วนที่มี การบริหาร ซึ่งจะทำให้การประเมินเป็นการประเมินเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการ บริหารให้ดียิ่งขึ้นด้วย นอกเหนือไปจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ ของนโยบาย หรือของโครงการแต่เพียงด้านเดียวเท่านั้น

1.3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เข้าใจว่าตนเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมาปฏิบัติทำนั้น ดังนั้นการ ปฏิบัติตามนโยบายอย่างครบถ้วนน่าจะเป็นเป้าหมายที่สำคัญ และอาจเห็นว่า เรื่องการ ติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลนั้นควรเป็นภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการประถม ศึกษานี้เอง ซึ่งเป็นผู้ควบคุมนโยบาย ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน ได้กล่าวว่า การติดตามควบคุม กำกับ และประเมินผลน่าจะเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยตรง มากกว่าเป็นเรื่องของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

โดยแท้จริงแล้วในการดำเนินการใด ๆ ก็ตาม ผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินงาน จะต้องติดตามควบคุมดูแล และประเมินการทำงานนั้นเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ ทราบความก้าวหน้าของงาน ทราบปัญหาอุปสรรค และทราบผลงานที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตาม เป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ เพียงไร จะได้ปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมให้งานนั้น ๆ สัมฤทธิ์ผลตาม

ที่ต้องการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เป็นงานนโยบายซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วน หรือเป็นนโยบายเฉพาะพิเศษ ควรมีการติดตามควบคุมดูแลเป็นพิเศษ เพื่อที่จะได้สามารถสนองนโยบายให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพที่สุด ควรได้ดำเนินการลงไปถึงระดับการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานด้วย หน่วยงานในระดับจังหวัดจึงจะสามารถคิดปรับปรุงการบริหารในส่วนต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่ชวกันกับที่ตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดได้เป็นอย่างดี

1.4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านการบริหาร จะเห็นได้ว่าในบรรดาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทั้ง 8 แห่งนั้น มีบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางสาขาการบริหารการศึกษา 5 คน และทางสาขาการวัดผลประเมินผล 1 คน ในบางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่มีเลย เนื่องด้วยงานบริหารเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ชับซ้อน และค่อนข้างละเอียดอ่อน จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรอบรู้และประสบการณ์กว้างขวางพอสมควร การติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารงาน เมื่อมอบหมายงานแล้ว หากไม่มีการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินการดำเนินงาน เป็นส่วนสำคัญอยู่ด้วยแล้ว โอกาสที่จะปรับปรุงทั้งเฉพาะส่วนและโดยส่วนรวมทั้งระบบจะถูกจำกัดไปด้วย จะเห็นว่าเมื่อได้มีการดำเนินการพอสมควรแล้ว ผลงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการแล้ว การดำเนินงานมักจะเป็นแบบคงตัวไม่ค่อยมีการปรับปรุงอีกต่อไป จากกรณีนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาในระยะที่ผู้วิจัยทำการศึกษาอยู่นี้ ปรากฏว่า มาตรการที่ยังคงมีการดำเนินการอย่างเข้มแข็งในทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด คือ การประเมินคุณภาพนักเรียน ส่วนสำหรับมาตรการอื่น ๆ นั้นมีการดำเนินการเบาบางลงกว่าปีก่อน ๆ ฉะนั้นถ้าผู้บริหารงานเป็นผู้มีความรู้ทางการบริหารงานพอสมควร อาจจะดำเนินการในเรื่องของการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลให้ปรากฏชัดเจนเป็นระบบขึ้น ช่วยให้มีการจัดการบริหารที่มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้นได้

1.5 การขาดแคลนงบประมาณเฉพาะสำหรับการดำเนินงานด้านการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย เนื่องจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทั้ง 8 แห่งที่ทำการศึกษานั้น ได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจที่ต้องดำเนินการ ประกอบกับทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ไม่ได้จัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงต้องใช้การนิเทศติดตามผลการ เร่งรัดคุณภาพการศึกษาตามปกติ และดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรการเท่านั้น

เรื่องงบประมาณนี้ เมื่อวิเคราะห์ถึงการที่จะจัดให้มีการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติแล้ว คงจะสามารถเจียดจ่ายจากงบประมาณปกติได้ตามสมควร เพราะภารกิจที่สำคัญของการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลตามรูปแบบของการบริหารนั้น คือ การจัดให้มีองค์กรที่จะรับผิดชอบการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล มีการมอบหมาย หน้าที่และความรับผิดชอบ มีการวางแผนการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล มีการปฏิบัติ ตามแผนการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล มีการประเมินผลการปฏิบัติตามควบคุม กำกับและประเมินผล เพื่อปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมการปฏิบัติ และมีการนำผลการประเมิน ไป ใช้ เพื่อพัฒนา ปรับปรุง การเร่งรัดคุณภาพให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น สิ่งที่มีความ เกี่ยวพันกับงบประมาณมากที่สุดในการปฏิบัติที่แท้จริง คือ การปฏิบัติตามแผน ถ้าจัดระบบให้มี การติดตามกำกับดูแลตามแผนที่กำหนดไว้ การใช้งบประมาณร่วมกับการติดตามงาน นิเทศงาน จากงบประมาณปกติก็มีทางเป็นไปได้ และในกรณีที่น่าจะเป็นก็อาจพิจารณาเจียดจ่ายงบประมาณ ส่วนอื่นสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถดำเนินการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลได้ตาม ปกติในระบบปกติ

1.6 ลักษณะการทำงานของระบบราชการไทยโดยทั่วไปมีลักษณะที่ไม่เอื้อต่อ การที่จะมีองค์กรติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะเรื่อง เนื่องจากคนไทยมีความนิยมในสิทธิและเสรีภาพส่วนตัวค่อนข้างมาก เมื่อมอบหมายงานใดแล้วมักจะ ปล่อยให้ทำอย่างอิสระ และจะให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา และมีการติดตามสอบถามใน ระหว่างปฏิบัติบ้าง การติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลเป็นกิจกรรมทางการบริหารเพื่อให้ งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เป็นการจับผิด แต่เป็นการกระตุ้น เร่งรัดการ ทำงานให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ให้ได้ใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการดำเนินการโดยบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งต้องมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบอย่าง ชัดเจน จะ ได้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้อง และในการดำเนินการติดตามควบคุมกำกับนั้น จะ

ต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ รัดกุม จึงจะประสบผลสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมาย และในการติดตามควบคุมกำกับต้องปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการซึ่งได้วางแผนไว้ มีการประเมินผล ระหว่างการปฏิบัติและภายหลังการปฏิบัติ และนำผลจากการประเมิน ไปใช้เพื่อประโยชน์ในการติดตามควบคุมกำกับ ครึ่งต่อไป จะเห็นว่าการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผล ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ และเป็นขั้นตอน ช่วยส่งเสริมให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ค่อยสอดคล้องกับอุปนิสัย และแบบแผนความนิยมในการทำงานของคนไทย

2. สำหรับผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาใน 3 มาตรการ คือ มาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการกำกับและนิเทศ ได้ผลสรุปว่าทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้มีการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติครบถ้วนทั้ง 3 มาตรการ ทั้งมาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการกำกับและนิเทศ การดำเนินในแต่ละมาตรการก็ได้มีการจัดตั้งองค์กรดำเนินงานในแต่ละมาตรการ มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละองค์กรไว้อย่างชัดเจน โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ มีการวางแผนเพื่อดำเนินการตามแต่ละมาตรการไว้ในรูปของแผนงานและโครงการ มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ทุกประการ แต่ในส่วนของ การประเมินการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวในแต่ละมาตรการนั้น ส่วนใหญ่แล้วไม่มี ขั้นตอนการนำผลการประเมิน ไปใช้จึงไม่เป็นระบบที่ชัดเจน เหตุผลประการสำคัญที่ทำให้ไม่มีการปฏิบัติในขั้นตอนของการประเมินผล และการนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงการบริหาร สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละแห่งคงจะไม่นิยมการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล เท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบหรือการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนย่อย และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างถึงเหตุผลที่ไม่ค่อยมีการประเมินผลการปฏิบัติตามแต่ละมาตรการ ส่วนใหญ่ตอบว่า เพราะเป็นเรื่องยุ่งยาก และไม่มีเวลามากพอที่จะติดตามประเมินผลได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจาก การติดตาม ควบคุมกำกับและประเมินผล เป็นองค์ประกอบและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การบริหารงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพสูง

มีส่วนช่วยให้พัฒนาการบริหารทั้งเฉพาะส่วนและทั้งระบบโดยส่วนรวมได้เป็นอันมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1. หน่วยงานทุกระดับ ควรจัดระบบและดำเนินงานด้านการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดอย่างเป็นระบบ และกระทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ

2. หน่วยงานเจ้าสังกัด ควรให้ทุกหน่วยงานในสังกัดมีการประเมินผลงาน ประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการประเมินโครงการ และมีการนำผลการประเมินไปใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้เหมาะสม งานจะได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายและมีคุณภาพยิ่งขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3. ทบทวนการดำเนินงานการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ และเน้นกลไกการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ในการบริหารการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ และการปรับปรุงการบริหารงานภายในขอบเขตความรับผิดชอบในระดับจังหวัด เพื่อให้การดำเนินนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกแห่งสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ และมีการดำเนินงานต่อเนื่องกันตลอดไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งที่แล้ว ผู้วิจัยเห็นสมควรเสนอถึงสิ่งที่จะต้องมีการวิจัยเพื่อหาความรู้ให้ก้าวหน้า หาคำตอบให้กว้างขวางต่อไป คือ

1. ศึกษาปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาจะได้วางแนวทางแก้ไข ปัญหา และอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการวิจัยปัญหาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่ไม่ได้มีการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล เพื่อให้หน่วยงานเจ้าสังกัดสามารถช่วยเหลือให้ทุกสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดได้มีการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล การดำเนินงาน/โครงการได้ต่อไป

3. ควรมีการวิจัยเพื่อจัดระบบการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลให้เป็นระบบสมบูรณ์ สำหรับงานการประถมศึกษาในระดับจังหวัดในอนาคตต่อไป